

GEHEIM

EX nr 3

**MINISTERIE VAN DEFENSIE
GENERALE STAF
AFD INLN/VEIL**

Opbes.

MAANDOVERZICHT

APRIL 1973

PLV. SEGR. GEN. (KL-Kla)

Zaak nr. *KL/5750/i*

28 MEI 1973

Code-nr. *05.11*

GEHEIM

M A A N D O V E R Z I C H T

A P R I L 1 9 7 3

De achter de evaluatie geplaatste letters hebben uitsluitend betrekking op interne verwerking en zijn derhalve voor de geadresseerden niet van belang.

INHOUDSOPGAVE

	<u>blz.nr:</u>
SAMENVATTING	1-2
 <u>DEEL I: Oost-Europa</u>	
<u>Hoofdstuk A: Politiek</u>	
1. Samenvatting	3
2. Het vooroverleg in Helsinki en Wenen	4-5
3. Roemenië	6
4. Joegoslavië	7
<u>Hoofdstuk B: Economie</u>	
1. Samenvatting	8
2. Sovjet-Unie	
a. Reorganisatie industriële sector	9
3. Finland	
a. Overeenkomst met Comecon	10
<u>Hoofdstuk C: Landstrijdkrachten</u>	
1. Samenvatting	11
2. Activiteiten	
a. Samenvatting	12
b. Warschaupakt	12-14
c. Oost-Duitsland	14-16
3. Slagorde	
a. Oost-Duitsland	17
4. Logistiek	
a. Sovjet-Unie	18
5. Materieel	
a. Oost-Duitsland	19
 <u>DEEL II: Midden-Oosten/Noord-Afrika</u>	
1. Samenvatting	20
2. Egypte	
a. Sovjet militaire experts	21
b. Betrekkingen met China	22
3. Irak	
a. Intensivering betrekkingen met Sovjet-Unie	23
4. Libië	
a. Opleiding luchtmacht personeel	24

	<u>blz.nr:</u>
<u>DEEL III: Verre-Oosten</u>	
1. Samenvatting	25
2. Indochina	
a. Kambodja	26
b. Vietnam	26-27
3. China	28

Geheim

SAMENVATTING1. Oost-Europa

Ten aanzien van de CEVS (Helsinki) en MBFR (Wenen) wordt de indruk gewekt, dat de Sovjet-Unie meer belang heeft bij en waarde hecht aan het gesprek in Helsinki, terwijl de Verenigde Staten meer waarde hechten aan de besprekingen in Wenen.

In Joegoslavië tracht Tito door centralisatie en stroomlijning van zowel het partij- als regeringsapparaat, tot een efficiëntere werkwijze te komen, hetgeen de bestuurbaarheid van het land, ook na zijn dood, ten goede moet komen.

In de Sovjet-Unie wordt, thans in de industriële sector, opnieuw getracht een soepeler, minder bureaucratisch beleid te gaan voeren, teneinde de industriële groei te bevorderen.

Ondanks de komende of reeds begonnen instroming van de nieuwe lichtingsploeg bij bijna alle Warschaupaktlanden, werden twee Warschaupakt-oefeningen gesignaleerd; één daarvan zou zijn gehouden aan de Russisch-Chinese grens. Dit is de eerste maal dat de Warschaupakt landstrijdkrachten een oefening buiten Europa hebben gehouden.

Gezien diverse waarnemingen, heeft de Sovjet-Unie een nieuw type grond/luchtraket voor gebruik op lage hoogten ingevoerd bij de GSVG. De gehele reeks van mobiele luchtverdedigingsmiddelen in gebruik bij de landstrijdkrachten bevestigt opnieuw de offensieve taak van de Warschaupakt strijdkrachten.

2. Midden-Oosten

De door het vertrek van de Sovjets in 1972 verminderde gevechtswaarde van de Egyptische strijdkrachten wordt thans, opnieuw met Sovjet hulp, weer verhoogd. Begonnen werd met versterking van de luchtverdediging. Desondanks tracht Egypte ook bij China steun te vinden, terwijl Irak daarentegen bezig is de betrekkingen met de Sovjet-Unie nog meer te intensiveren. Dit in tegenstelling tot Libië, dat tracht te voorkomen dat (militaire) hulp slechts van één enkel land wordt verkregen, waardoor de afhankelijkheid van dat land te groot zou worden.

GEHEIM

3. Verre-Oosten

De positie van de machthebbers in Kambodja, is niet alleen militair, maar ook politiek ernstig verzwakt. Het vooruitzicht op een mogelijk communistisch Kambodja baart Saigon dan ook ernstige zorgen.

DEEL I: Oost-EuropaHoofdstuk A: Politiek

Confidentieel

1. Samenvatting

De voorbereidende besprekingen voor een MBFR-conferentie zijn na veelvuldige en langdurende gesprekken over de deelnemersstatus van Hongarije een nieuwe fase ingegaan.

De "overeengekomen speciale status" voor Hongarije betekent voorschijns, dat dit land niet tot Centraal-Europa wordt gerekend, doch gelijkgesteld wordt met de flanklanden.

De mutatie in het Roemeense Kabinet, schijnt het gevolg te zijn van een te grote orientatie op Moskou van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

De a.s. wijzigingen van het hoogste staatsorgaan van Joegoslavië duiden op voortgaande pogingen tot grotere centralisatie.

Confidentieel 2. Het vooroverleg in Helsinki en Wenen

In Helsinki duren de besprekingen die zich bezig houden met de verruiming van handels-, economische-, wetenschappelijke- en technische contacten voort. De gesprekken rond de - door het Westen gewenste - uitbreiding van de culturele samenwerking, in het bijzonder waar het contacten tussen personen en uitwisselen van informatie betreft, vlotten niet bijzonder.

In Wenen is na veelvuldige en langdurige besprekingen "en petit comité" (Sovjet-Unie, VS, Hongarije en Nederland) omtrent de status van Hongarije, een compromisvoorstel tot stand gekomen, dat inmiddels ook door de NAVOraad is goedgekeurd.

Hierdoor is de situatie in Wenen thans als volgt:

- a. Afgevaardigden van de volgende 19 landen nemen deel aan de voorbereidende besprekingen m.b.t. Centraal Europa, welke op 31 januari zijn begonnen: België, Bulgarije, Canada, Tsjechoslowakije, Denemarken, Oost-Duitsland, Griekenland, Hongarije, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Polen, Roemenië, Turkije, Sovjet-Unie, Groot-Brittannië, USA en West-Duitsland.
- b. Afgevaardigden van de volgende 11 landen, de zgn. "potentiële deelnemers", zullen in mogelijke overeenkomsten m.b.t. Centraal Europa de nodige besluiten met consensus mogen nemen: België, Canada, Tsjechoslowakije, Oost- en West-Duitsland, Luxemburg, Nederland, Polen, Sovjet-Unie, Groot-Brittannië en USA. Het voorzitterschap zal roteren onder de afgevaardigden van deze landen.
- c. De overige landen zullen deelnemen met een speciale status: Bulgarije, Denemarken, Griekenland, Hongarije, Italië, Noorwegen, Roemenië, Turkije. Indien één dezer landen deel wenst uit te maken van de groep der "potentiële deelnemers" kan dit slechts gebeuren wanneer alle "potentiëlen" hiermede eenstemmig accoord gaan.
- d. De bijeenkomsten zullen openstaan voor alle deelnemers.
- e. De officiële talen zullen zijn: Engels, Frans, Duits en Russisch.

Confidentieel

Commentaar: Centraal Europa, waartoe Hongarije echter voorshands, d.w.z. tot aan de eigenlijke MBFR-gesprekken, niet mag worden gerekend, blijft het onderwerp van gesprek. Hongarije verklaarde dat haar deelneming aan beslissingen, overeenkomsten en maatregelen t.z.t. "onder bepaalde voorwaarden" niet uitgesloten moet worden geacht. Met deze "bepaalde voorwaarden" zal wel een koppeling van een der NAVO flankstaten, bijv. Italië, aan Hongarije worden bedoeld. Hiermede lijkt de oorspronkelijke NAVO-wens om Hongarije, waar nog steeds 4 Sovjetdivisies zijn gestationeerd, direct bij het MBFR (voor)gesprek te betrekken, voorgoed onhaalbaar te zijn geworden. De indruk bestaat dat de VS om binnenlandse politieke redenen meer waarde hechten aan het MBFR-voorgesprek, althans meer haast hebben met troepenverminderingen en de Sovjet-Unie om economische redenen meer waarde hecht aan het CEVS-voorgesprek, zonder overigens toeschietelijker te worden t.a.v. de menselijke contacten en de uitwisseling van informatie. .

Bovendien lijkt de Sovjet-Unie er in Helsinki op uit, een duidelijke "onschendbaarheid" van de na WO II ontstane Europese grenzen te bereiken.

Confidentieel 3. Roemenië

Stanescu is als minister voor binnenlandse zaken vervangen door Bobu.

(B-2)(R)

Commentaar: Vervanging van Stanescu door Bobu houdt mogelijk verband met problemen binnen de Roemeense veiligheids- en inlichtingendiensten. Belangrijke elementen binnen deze organisaties zouden te veel op Moskou georiënteerd zijn, hetgeen mogelijk door de partij- en regeringsleiders niet wordt gedeeld.

dienstgeheim

4. Joegoslavië

Het hoogste staatsorgaan, het "collectief presidentschap", zal vermoedelijk van 22 tot 6 leden worden teruggebracht.

(C-3)(R)

Commentaar: Het "collectief presidentschap", waaraan men 2 jaar geleden getracht had - op basis van regionale en etnische achtergronden - een evenwichtige verdeling te geven, werkt blijkbaar onvoldoende snel en efficiënt. Het "collectief presidentschap" bestaat tot dusver uit de voorzitters van de parlementen der republieken (6) en autonome provincies (2), aangevuld met nog eens 2 vertegenwoordigers uit elke republiek (12) en 1 vertegenwoordiger uit de autonome provincies (2). Structurele veranderingen in dit "collectief" behoeven grondwetswijziging.

Een terugbrenging tot 6 leden zou kunnen betekenen dat de autonome provincies Kosovo en Vojvodina hun zetel in dit instituut gaan verliezen, wat door de aldaar wonende minderheden als bijzonder onprettig zal worden ervaren.

Overigens zou een "stroomlijning" van dit instituut niet alleen staan, ook op andere gebieden (partijpresidium) zijn stroomlijningstendenzen en centralisatiepogingen aan de orde van de dag.

Een en ander is niet het gevolg van het "afglijden van Joegoslavië in de richting van de Sovjet-invloedssfeer", wat sommige nieuwsmedia ten onrechte berichten, doch een poging van de 81-jarige Tito het land meer bestuurbaar te maken en te houden na zijn heengaan.

Hoofdstuk B: Economie

Dienstgeheim

1. Samenvatting

In de Sovjet-Unie bestaan plannen de industriële sector te reorganiseren, omdat de industriële groei nog steeds achter blijft op de planning.

Finland sloot een samenwerkingsovereenkomst met de Comecon en wenst intensivering van de handelsbetrekkingen met EEG.

2. Sovjet-Uniea. Reorganisatie van de industriële sector

Dienstgeheim

In de Sovjet-Unie zijn plannen gepubliceerd om te komen tot een reorganisatie van de industriële sector, en het voeren van een soepeler beleid binnen deze sector.

In het kader van de reorganisatie zullen zgn. "industriële organisaties" het beheer krijgen over de gehele industriële sector, waarbij zij grote bevoegdheden krijgen op het gebied van de planning, de produktie, research en ontwikkeling; e.e.a. ten koste van de bevoegdheden van de 30 industriële ministeries en de ondernemingen.

(B-3) (W)

Commentaar: Reden tot deze hervorming is het feit dat sinds ca 1970 de industriële groei op de planning achterbleef en het rendement van de investeringen afnam. In hoeverre deze reorganisatie tot vooruitgang zal leiden, dient te worden afgewacht.

3. Finlanda. Overeenkomst met Comecon

Dienstgeheim

De Finse minister voor buitenlandse handel, Linnamo, heeft op 13 maart te Moskou een raamovereenkomst inzake economische, wetenschappelijke en technische samenwerking tussen Finland en de Comecon geparafeerd.

(B-2) (Gr)

Commentaar: De enige institutionele band tussen Finland en de Comecon zal een "gemengde commissie" zijn, waarin o.a. alle Comecon-landen zijn vertegenwoordigd. Finland blijft dus formeel buiten de Comecon-organisatie als zodanig. Deze samenwerkingsovereenkomst werd waarschijnlijk gesloten, als een Finse tegemoetkoming aan de Sovjet-Unie ter compensatie voor de Finse wens om de handelsbetrekkingen met de EEG verder te intensiveren.

Hoofdstuk C: Landstrijdkrachten

Geheim

1. Samenvatting

Opmerkelijk in april was de WP-oefening aan de Sovjet/Chinese grens. Indien deze oefening inderdaad gericht was op een optreden tegen China, zou dit kunnen duiden op een verandering of aanpassing van het verdrag van Warschau.

In artikel 4 van dit verdrag wordt gesteld dat, "in geval van een gewapende aanval in Europa" op een of meer van de partijen, een militair optreden van het WP zal kunnen volgen. De Sovjet-Unie stuurt echter reeds geruime tijd aan op een nauwere band tussen de staten van het WP en Mongolië; mogelijk is de oefening hiervan een gevolg.

Berichten omtrent een WP-oefening in de loop van dit jaar in Roemenië, wijzen, na de WP commandostafoefening in februari 1973 in dit land, op een positievere (militaire) houding van Roemenië t.a.v. het WP.

De verbetering van de luchtverdediging van de grondstrijdkrachten, vooral op lager niveau, wordt nog steeds voortgezet. Met name kan de nieuwe g/l raket op een BRDM-2 onderstel een belangrijke verbetering betekenen van de luchtverdediging, op (waarschijnlijk) regimentsniveau.

Geheim

2. Activiteitena. Samenvatting

Bij de WP-landstrijdkrachten werd in de maand april overwegend normale oefen-/opleidingsactiviteit waargenomen. In de eerste helft van april zou in Siberië een WP-oefening zijn gehouden met deelname van alle WP-landen m.u.v. Roemenië. Volgens vooralsnog onbevestigde berichten zou van 18 april - 1 mei in Polen een WP-oefening worden gehouden met deelname van Poolse, Oostduitse en Sovjet eenheden. Hoofdthema zou zijn een rivierovergang over de Weichsel. Een gedeelte van de oefening zou worden bijgewoond door de Poolse partijleider, Gierek en minister van defensie, Jaruzelski. Evenals vorig jaar worden ook nu weer gegevens ontvangen betreffende een mogelijke WP-oefening met troepen op Roemeens grondgebied. Hoewel een dergelijke oefening niet uitgesloten wordt geacht, dient bevestiging te worden afgewacht. In Oost-Duitsland werden twee tijdelijk verboden gebieden ingesteld. Bijzondere activiteiten werden hierin niet waargenomen.

b. Warschaupakt(1) Mogelijke WP-oefening in Siberie

In de eerste helft van april werd in Siberië, in het Sovjet/Chinese grensgebied, een WP-oefening gehouden "onder extreme omstandigheden".

Er werd aan deelgenomen door alle WP-landen m.u.v. Roemenië.

Van Sovjet zijde zouden drie à vier divisies uit het Europese deel van de Sovjet-Unie naar het betrokken gebied zijn overgebracht.

(C-3)

Commentaar: In de loop van 1972 werden diverse gegevens en aanwijzingen ontvangen betreffende een mogelijk toekomstig optreden van NSWP-strijdkrachten in het Sovjet/Chinese grensgebied,

voornamelijk in Mongolië. In dit verband werd o.m. genoemd de oprichting van een Warschaupakt "Mobile Force", samengesteld uit luchtlandingseenheden van verschillende WP-landen.

Gegevens welke het overbrengen van drie à vier divisies vanuit het Europese deel van de Sovjet-Unie naar Siberie kunnen bevestigen, ontbreken vooralsnog.

(2) Mogelijke WP-oefening in Polen

In het gebied Ryjewo (CE 66) - Brachlewo (CE 66) - Gniew (CE 56) wordt van 18/4 - 1/5 een oefening gehouden met deelname van Poolse, Oostduitse en Sovjet eenheden. Reeds begin april werden Poolse tankeenheden (uit Elblag) en genie-eenheden in dit gebied in tentenkampen ondergebracht. Hoofdthema van de oefening is een rivierovergang over de Weichsel. De Poolse partijleider, Gierk en de Poolse minister van defensie, Jaruzelski zullen een gedeelte van de oefening bijwonen.

(F-3)

Commentaar: Bevestiging van met name Oostduitse deelname dient te worden afgewacht. Gezien de op handen zijnde of reeds aan de gang zijnde personeelswisseling bij de strijdkrachten van genoemde landen, wordt aangenomen dat het hier geen groots opgezette oefening betreft. Te Elblag (CF 90) is 16 Tkdiv/MD-Pommeren gelegerd. In het betrokken gebied werd ook in het verleden de rivierovergang beoefend.

(3) Mogelijke WP-oefening met troepen in Roemenie

In kringen van 3 Roemeense Leger circuleren geruchten dat in de loop van dit jaar Sovjet troepen samen met eenheden van andere WP-landen op Roemeens grondgebied zullen oefenen.

Het manoeuvregebied zal niet beperkt blijven tot Roemenië, maar ook andere WP-landen omvatten. Tijdstip en duur van de oefening zijn niet bekend.

(F-3)

Commentaar: Het is mogelijk dat een dergelijke oefening wordt gehouden, maar - gezien de Roemeense houding tot nu toe - dient bevestiging te worden afgewacht.

Weliswaar vond van 12-21 februari jl. in Roemenië een WP-commandostafoefening plaats, maar in de officiële Oosteuropese pers stond uitdrukkelijk vermeld dat hieraan niet met troepen werd deelgenomen.

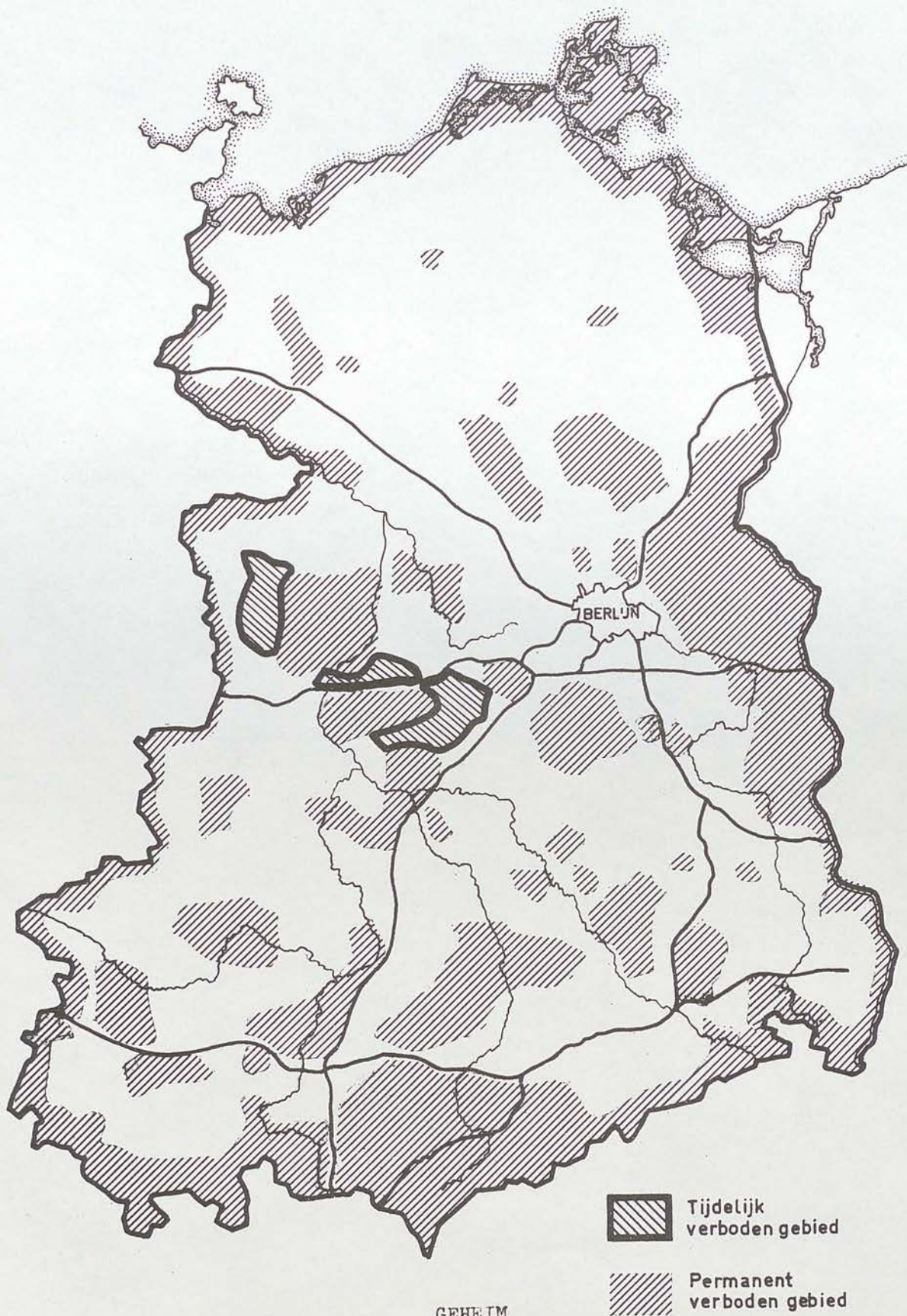
c. Oost-Duitsland

In de verslagperiode werden twee tijdelijk verboden gebieden ingesteld. Voor ligging en perioden van restrictie: zie blz.

Opmerking: Bijzondere activiteiten werden in deze gebieden niet waargenomen.

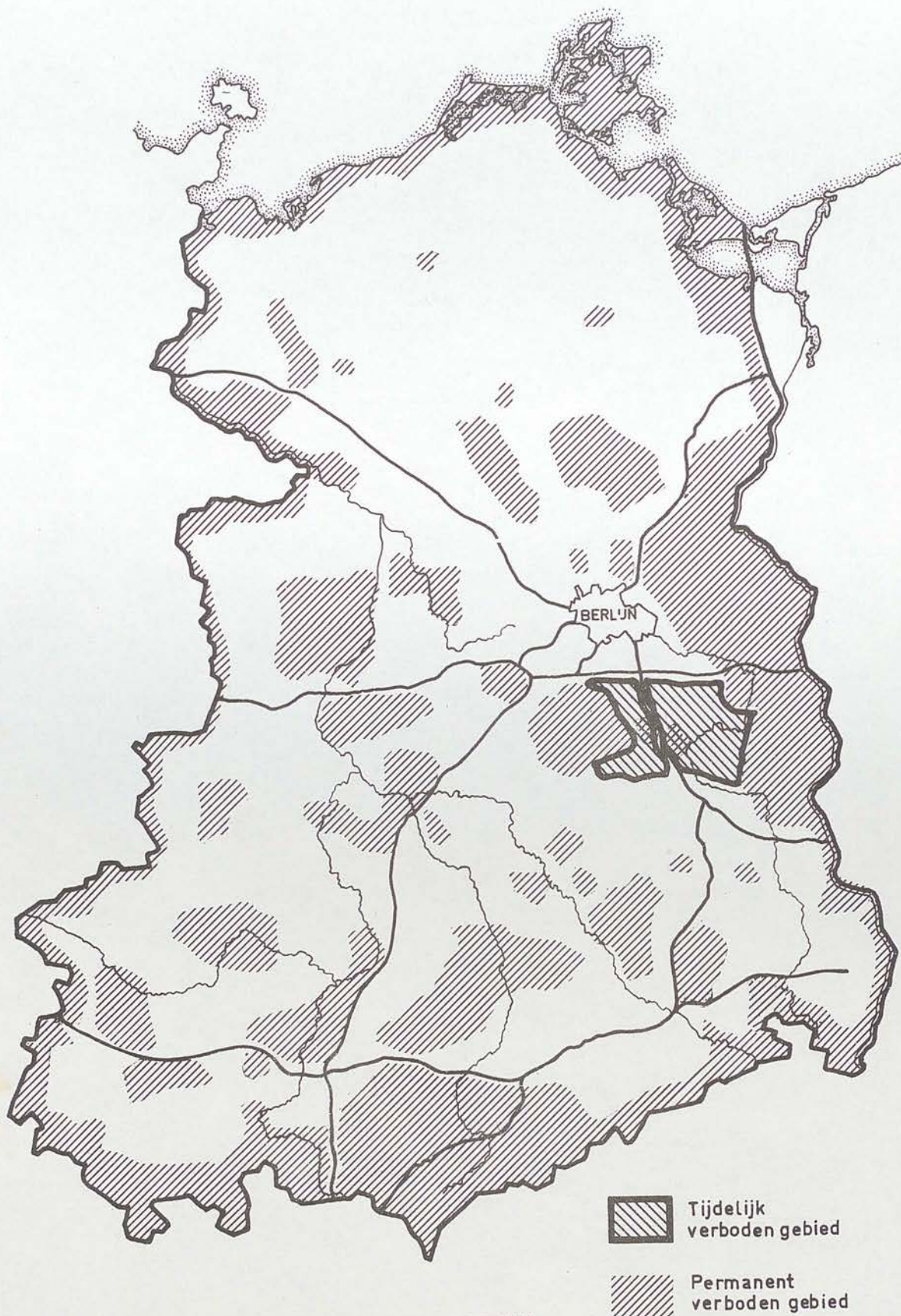
TIJDELIJK VERBODEN GEBIED nr11/73

090001a - 132359a apr

TIJDELIJK VERBODEN GEBIED nr12/73

170001 a — 252359 a apr

3. Slagorde

Geheim

a. Oost-Duitsland/GSVG

(1) Nieuw geleid wapensysteem

In december 1971 werd voor de eerste maal een melding ontvangen over een BRDM-2, die zodanig was gemodificeerd, dat hij is te gebruiken als lanceerinrichting voor g/l raketten.

Sindsdien zijn nog twaalf meldingen gevolgd, waarbij als hoogste aantal er tien tegelijk werden waargenomen. Op 4 mrt werden 2 x BRDM-2 (mod) gezien op een trein, tezamen met enige T-55 tanks en ZSU's - 23/4.

Op 5 mrt waren er op een oefenterrein bij Dallgow (UU 7022) vier aanwezig met draaiende opbouw, tezamen met ZSU's-23/4 en ZU-23.

Op 9 mrt wederom te Dallgow, drie stuks, nu samen met ZSU-23/4.

Uit genoemde meldingen is als (voorlopige) conclusie te trekken dat het nieuwe wapen steeds wordt gezien bij eenheden die behoorden tot mechregn van mechdivs.

De veelvuldige waarneming tezamen met ZSU-23/4 is mogelijk een indicatie dat zij ook samen met dat wapen zullen optreden, waarbij het eventueel mogelijk is dat gegevens van de radar der ZSU-23/4 worden gebruikt voor de raket. Verder is bekend dat reeds in 1970 op tenminste één oefenterrein in de Sovjet-Unie met de SA-7 werd geoefend. Van een luareg werden per batterij 2 man daarheen gezonden voor opleiding. Op dat oefenterrein werd geoefend in het gebruik van de SA-7 als draagbaar wapen, maar ook van de SA-7 gemonteerd op een GAZ-66.

Commentaar: De SA-7, de SA-4 en de ZSU-23/4 vormen een reeks van beweeglijke luchtverdedigingsmiddelen ter ondersteuning van optreden buiten het gebied van de statische middelen zoals SA-3 en SA-5. Invoering van dergelijke systemen bevestigen eens te meer de offensieve taak van de WP-strijdkrachten.

4. Logistieka. Sovjet-Unie

Confidentieel

(1) Herstel/art

Tot voor kort werd het middelzwaar herstel van artilleriewapens uitgevoerd in reparatiewerkplaatsen van MD'n en in centrale werkplaatsen. Vooral de kosten en de tijd, welke verloren gingen met het transport van de eenheid naar deze werkplaatsen waren aanzienlijk.

Nu is het zover, dat dit herstel door organieke hersteleenheden op lager niveau kan plaatsvinden.

Dit is te danken aan:

- de uitbreiding van de technische mogelijkheden op regiments- en divisieniveau;
- de volmaaktheid van het moderne materieel;
- de hogere graad van algemene en algemeen-technische ontwikkeling van het personeel der organieke herstelorganen.

Over het geheel genomen zijn thans gunstige omstandigheden geschapen voor het op grote schaal opleiden van gekwalificeerde monteurs, in staat om zo nodig beschadigd materieel snel en goed te herstellen.

(Sovjet milpers)

Commentaar: Wederom blijkt hieruit het streven van de Sovjets, het herstel op een zo laag mogelijk niveau te doen plaatsvinden. Dit principe zal, wanneer het ook in oorlogsomstandigheden kan worden gevolgd, zeker zijn vruchten afwerpen. Aangenomen mag worden, dat de "gunstige omstandigheden" voor de opleiding van het technisch personeel vooral voortvloeien uit de grotere technische kennis, die het personeel bij opkomst reeds heeft. De opleidingstijd zou dan kunnen worden verkort of de stof worden uitgebreid.

5. Materieel

Geheim

a. Oost-Duitsland

Uit waarnemingen blijkt in Oost-Duitsland bij de GSVG een nieuw wapensysteem aanwezig te zijn.

Het betreft een BTR-40 PB (BRDM-2) waarvan de toren is vervangen door een opbouw, die mogelijk een grond/lucht wapensysteem voor gebruik op lage hoogten bevat.

De opbouw bestaat uit een telescopische zuil waarop een frame met lanceerinrichtingen voor vier raketten is gemonteerd. Vorm en afmetingen komen schijnbaar met die van de SA-7 (GRAIL) overeen.

(Diverse C-3) (R)

Commentaar: Op grond van tot op heden bekende gegevens zou mogen worden aangenomen dat indien de raketten overeenkomen met de SA-7, deze zullen zijn uitgerust met een ander type buis.

Ervaringen in Vietnam hebben nl. uitgewezen dat het effect van de SA-7, die een warmte zoekende buis bezit en zich bij inzet tegen héli's richt op de uitlaat van dit toestel, vrij eenvoudig kan worden te niet gedaan door afbuiging van de stroom uitlaatgassen.

Een verbeterde SA-7, zeker indien gelanceerd vanaf een mobiele, meervoudige lanceerinrichting; zal een toenemende bedreiging betekenen voor helicopters en andere langzaam vliegende toestellen op lage hoogten.

GEHEIM

DEEL II: Midden-Oosten/Noord-Afrika

Geheim

1. Samenvatting

Sovjet militaire experts in Egypte: In verband met de montage van een nieuw soort gevechtscoppen op de in Egypte aanwezige g/l raketten is een aantal Sovjet experts in Egypte aangekomen. Schattingen over het aantal Sovjet militairen in Egypte lopen uiteen; volgens recente berichten zouden het er niet meer dan 100 zijn.

Egypte's betrekkingen met China: Na een bezoek van de minister van buitenlandse zaken, is voor het eerst ook een Egyptische militaire delegatie naar Peking geweest, hetgeen kan wijzen op militaire samenwerking. De Chinese mogelijkheden voor levering van militair materieel zijn echter beperkt, zodat verwacht wordt dat de toegezegde Chinese steun in hoofdzaak wel van politieke aard zal zijn.

Intensivering Sovjet-Iraakse betrekkingen: Saddam Hussein bracht een bezoek aan Moskou, terwijl de bevelhebber der Sovjet marine, admiraal Gorshkov, alsmede twee marineschepen een bezoek aan Irak brachten, hetgeen gezien wordt als een aanwijzing dat de belangstelling van de Sovjet-Unie voor Irak in hoofdzaak op het maritieme vlak ligt.

Opleiding Libisch luchtmacht personeel: Een groep van 150 cursisten van de Libische luchtmacht wordt in Joegoslavië opgeleid tot o.a. piloot, boordwerktuigkundige en radio-telegrafist. Pakistan zond ca 40 man luchtmacht personeel naar Libië voor het verlenen van assistentie op de vroegere luchtmachtbasis Wheelus. Libië is sterk aangewezen op buitenlandse hulp, waarbij echter een zo groot mogelijke spreiding wordt nagestreefd.

GEHEIM2. EgypteGeheim a. Sovjet militaire experts

De in Egypte gestationeerde g/l raketten worden in hoog tempo voorzien van een nieuw soort gevechtskoppen. Voor het uitvoeren van deze werkzaamheden is de aanwezigheid van een aantal Sovjet specialisten op dit gebied vereist.

In tegenwoordigheid van de Sovjet ambassadeur in Egypte, Vladimir Vinogradov, kwam eind maart jl een groep van 16 experts uit de Sovjet-Unie in Alexandrië aan. Zij droegen Egyptische uniformen, doch zonder rangonderscheidingstekens.

(C-3) (R)

Commentaar: Het vertrek uit Egypte van het overgrote deel der Sovjets, in de zomer van vorig jaar, heeft geleid tot een duidelijke vermindering van de gevechtswaarde der Egyptische strijdkrachten; deze vermindering is, naar verluidt het grootst (ca 50%) bij de luchtverdediging.

Dit zou de reden kunnen zijn, dat, nu in de Sovjet-Egyptische betrekkingen enige verbetering is ingetreden, de Sovjet hulp wordt vooral gericht op versterking van de luchtverdediging, waarvan de geleide g/l raket-systemen een belangrijk deel uitmaken.

Het aantal Sovjet militaire experts blijft echter voorshands nog zeer beperkt, zeker in vergelijking met de vele duizenden die zich tot juli vorig jaar in Egypte bevonden.

Hoewel de meeste schattingen momenteel variëren van 500 tot 1000, zijn er ook gewoonlijk zeer betrouwbare bronnen, welke een aantal van ca 100 als maximum noemen.

GEHEIM

Dienstgeheim b. Betrekkingen met China

De Egyptische minister van buitenlandse zaken, Zayat bracht van 12 tot 16 maart een officieel bezoek aan Peking. Tijdens één van de gesprekken heeft de Chinese minister van buitenlandse zaken de grote mogelijkheden (en dus ook de Sovjet-Unie) ervan beschuldigd in het Midden-Oosten een toestand van oorlog-noch-vrede geschapen te hebben met het doel zich meester te maken van de olievoorraden en hun invloed in het gebied te vergroten. De Chinese minister zegde de Arabische landen opnieuw steun toe in hun strijd voor de bevrijding der verloren gegane gebieden. Ook de Palestijnen konden bij hun strijd voor onafhankelijkheid rekenen op Chinese steun.

Begin April bracht een Egyptische militaire delegatie, geleid door de chef van de generale staf Shashly, voor de eerste maal een bezoek aan China. Volgens onbevestigde berichten zouden de Chinezen wapenleveranties in het vooruitzicht hebben gesteld, op voorwaarde dat Egypte geen vrede met Israël zou sluiten en een guerrilla-oorlog naar Vietnamees voorbeeld zou gaan voeren.

(C-3) (W)

Commentaar: Het feit, dat het bezoek van de minister van buitenlandse zaken spoedig werd gevolgd door bezoek van een militaire delegatie wijst erop dat overleg op militair niveau door beide partijen wenselijk werd geacht. Over de resultaten van het bezoek is nog niets bekend. Vorig jaar verklaarde de adviseur van president Sadat, Riad, na een bezoek aan China, dat dit land Egypte militair niet kon helpen, omdat Egypte bepaalde types wapens nodig had die de Sovjet-Unie wèl, doch China niet bezat. Waaruit eventuele Chinese hulp ook moge bestaan, van veel belang voor de militaire mogelijkheden van Egypte zal het niet kunnen zijn. Misschien hoopt Egypte echter dat haar militaire contacten met China de Sovjet-Unie zullen bewegen tot grotere toegeeflijkheid t.a.v. Egyptische verlangens. Voorts is, vooral sinds China deel uitmaakt van de V.N., ook de politieke steun van dit land voor Egypte van toenemend belang.

3. Irak

Geheim a. Intensivering van de betrekkingen met de Sovjet-Unie

- (1) Saddam Hussein Takriti, vice-voorzitter van de Iraakse Revolutio-
naire Raad, bracht van 21 tot 25 maart een bezoek aan de Sovjet-
Unie als hoofd van een partij- en regeringsdelegatie waarin ook
was opgenomen de Iraakse minister van buitenlandse zaken. Er wer-
den besprekingen gevoerd met o.a. premier Kosygin en Brezhnev.
Hoewel over de besprekingen geen bijzonderheden zijn bekendgemaakt,
kan aangenomen worden dat behalve politieke en economische vraag-
stukken, ook militaire problemen aan de orde zijn geweest, waarbij
van Iraakse zijde is aangedrongen op versnelde levering van mili-
tair materieel in verband met de aan de gang zijnde reorganisatie
der strijdkrachten waarbij verdere aanpassing aan Sovjet doctrine
en organisatie wordt nagestreefd. (B-2) (R)
- (2) Op 3 april kwam de bevelhebber der Sovjet marine, admiraal Gorshkov,
in Bagdad aan voor een bezoek van een week, op uitnodiging van het
Iraakse ministerie van defensie. Op dezelfde dag arriveerden in
de Iraakse haven Umm Quasr twee schepen van de Sovjet marine.
Er zijn al geruime tijd werkzaamheden aan de gang ter verbetering
en uitbreiding van de havenfaciliteiten van Umm Qasr, één en ander
met assistentie van de Sovjet-Unie, dat ongetwijfeld hoopt van
de faciliteiten van deze haven gebruik te kunnen maken. Volgens nog
niet bevestigde berichten zouden reeds bepaalde faciliteiten zijn
verleend. (B-3) (G)

Commentaar: De directe aanleiding voor zowel het vlootbezoek als
het bezoek van admiraal Gorshkov moet gezien worden
het licht van de viering van het éénjarig bestaan van
het Verdrag van Vriendschap en Samenwerking op 9 april.
Het feit echter dat van de zijde van de Sovjet-Unie
het feest wordt opgeluisterd door het zenden van een
zo gewichtige marine-delegatie, kan gezien worden als
een aanwijzing dat de Sovjet belangen in Irak voorna-
melijk op het maritieme vlak liggen. De Sovjet-Unie
ziet Irak waarschijnlijk als een gunstig uitgangspunt
voor het vergroten van haar invloed in de Perzische
Golf, hetgeen vooral met het oog op de olievoorraden
in dit gebied op langere termijn gezien van groot be-
lang kan zijn.

4. LibiëGeheim a. Opleiding luchtmachtpersoneel

- (1) Personeel voor de Libische luchtmacht wordt momenteel opgeleid in Joegoslavië een groep van ca 150 man kwam in februari in Tripoli aan, om in eigen land een verlofperiode door te brengen na het afsluiten van de eerste opleidingsfase in Joegoslavië. De cursisten worden o.m. opgeleid tot piloot, boordwerktuigkundige of radio-telegrafist. Bovendien worden er Libiërs opgeleid voor functies in het kader van de luchtmacht-infrastructuur.
- (2) In februari jl arriveerden op de luchtmachtbasis Okba Bin Nafi, (de vroegere V.S. basis Wheelus) ca 40 man van de Pakistaanse luchtmacht. Hiervan waren er 15 bestemd voor aflossing van instructeurs die reeds op genoemde basis werkzaam waren, terwijl 12 anderen een taak kregen toebedeeld bij het vliegen met de C-130 transportvliegtuigen waarover Libië beschikt. (B-2) (G)

Commentaar: Er is niets bekend betreffende de plaatsing van de overige Pakistani's. Mogelijk echter zullen zij een deel van het Egyptische personeel op de basis vervangen. Er zijn verschillende redenen voor een mogelijke vermindering van Egyptische hulp aan de Libische luchtmacht, nl de schaarste in Egypte zelf aan vakkundig personeel, vooral sinds het wegzenden der Sovjet adviseurs, en het terugroepen (of terugzenden) van Egyptisch personeel dat verantwoordelijk wordt geacht voor de vele moeilijkheden en wrijvingen met Libisch personeel op de basis.

In ieder geval is het duidelijk dat Libië bij de opleiding van het luchtmachtpersoneel nog sterk is aangewezen op buitenlandse hulp. Hierbij valt op dat de benodigde hulp van diverse landen wordt betrokken, met het kennelijke doel om afhankelijkheid van één enkel land zoveel mogelijk te vermijden.

Vermeldenswaard is tenslotte dat Libië op dit gebied geen hulp van de Sovjet-Unie ontvangt.

DEEL III: Verre-Oosten

Confidentieel

1. Samenvatting

De militaire en politieke positie van Lon Nol is sterk aangetast; daarentegen neemt de invloed van Sihanouk in Kambodja, naar het zich laat aanzien, duidelijk toe.

De militaire situatie in Vietnam blijft gespannen.

De rehabilitatie van Teng Hsiao-ping zorgde voor een politieke sensatie in China.

Confidentieel

2. Indochinaa. Kambodja

President Lon Nol heeft een Nationale Raad ingesteld, waarin voor oppositionele groeperingen een plaats is ingeruimd.

De Nationale Vergadering, waarin alleen Lon Nol's sociaal-republikeinse regeringspartij was vertegenwoordigd, is voor 3 à 6 maanden buiten werking gesteld.

In de Nationale Raad hebben zitting:

- Lon Nol;
- In Tam, een populaire liberale politicus;
- generaal Sirik Matak, de leider van de republikeinse partij, die plaatsvervangend premier is geweest en onlangs onder huisarrest was geplaatst;
- Cheng Heng, een politiek neutrale figuur, die onder Lon Nol staatshoofd is geweest.

Prins Norodom Sihanouk, die lange tijd niet in de openbaarheid was verschenen, heeft onlangs een bezoek gebracht aan de "bevrijde" Khmer gebieden. Hij is nog steeds niet bereid met Lon Nol te onderhandelen.

Sihanouk is tevens in Hanoi ontvangen door Noordvietnamese autoriteiten en werd na zijn terugkeer in Peking daar feestelijk onthaald.

(C-2) (W)

b. Vietnam

Communistische troepeninfiltraties in Zuid-Vietnam nemen langzaam af; de aanvoer van oorlogsmaterieel is daarentegen opgevoerd, vooral van vérdragende 130 mm artillerie, die waarschijnlijk alleen door Noordvietnamezen kan worden bediend. Volgens Amerikaanse militaire bronnen moet Noord-Vietnam in staat worden geacht binnen één maand een offensief in de richting van Saigon te lanceren.

Bestandsschendingen baren nog veel zorgen; met name het gebied rond de basis Ton Le Chan, 85 km ten noordwesten van Saigon, wordt dagelijks zwaar bestookt.

Het uitblijven van een onderzoek door de Internationale Controle Commissie in dit gebied, is te wijten aan de Poolse afwijzing. Saigon ziet in deze militaire acties een poging om haar reactie te testen. Er zijn aanwijzingen, dat voor mei grotere, soortgelijke acties zijn beraamd door de Communisten, maar een offensief, zoals dat van het vorige jaar, wordt niet verwacht. Wél blijft men voorbereid op grotere gevechten in het najaar als de geplande verkiezingen negatief zouden uitvallen voor de Communisten.

(B-3) (Gr)

Commentaar: De positie van Lon Nol is niet alleen militair, maar nu ook duidelijk politiek ernstig verzwakt. De politieke steun, die hij vnl. van de zgn. middenklasse in het land, dus in Pnom Penh, genoot is sterk verminderd. De ingestelde Nationale Raad mag de politieke basis van het régime hebben verbreed, de vraag blijft in hoeverre deze verruiming acceptabel is voor de Khmer opstandelingen, die militair grote successen hebben geboekt en naar het zich laat aanzien hun onderlinge verdeeldheid enigszins hebben laten varen en zich onder Sihanouk hebben verenigd. Daar komt nog bij, dat Sihanouk de steun geniet van de boerenbevolking. Voor wat betreft buitenlandse steun is het zeker, dat Peking en wellicht ook Hanoi Sihanouk graag zouden zien terug keren naar Pnom Penh. De Sovjet-Unie houdt zich in haar beoordeling van de situatie in Kambodja opvallend aan de oppervlakte; de Pravda blijkt in haar aanduiding van de strijdende partijen vaag en ongespecificeerd. Het vooruitzicht op een mogelijk communistisch Kambodja baart in Saigon zorgen; een rode Khmer republiek zou betekenen, dat de Republiek van Vietnam in een politiek wel erg geïsoleerde en militair kwetsbare positie in Indochina zou komen te verkeren.

Confidentieel

3. China

Teng Hsiao-ping - de op één na hoogste partijfunctionaris, die werd weggezuiverd gedurende de Culturele Revolutie - is op 12 april, voor het eerst sinds zeven jaar, weer in het openbaar verschenen. Hij was aanwezig op een banket in Peking ter gelegenheid van de terugkeer van Norodom Sihanouk.

(B-2) (Div)

Commentaar: Hoewel Teng's rehabilitatie in de lijn ligt van de op verschillende gebieden optredende pragmatische en flexibelere koers in China, is Teng's verschijning toch zeer opzienbarend, o.m. vanwege de hoge functie die hij voor de Grote Proletarische Culturele Revolutie bekleedde en de, zonder twijfel, hoge functie, die hij nu weer bekleedt. Alleen een terugkeer van Liu Shao-tsji zou nog meer verbazing hebben kunnen wekken; Liu's rehabilitatie is echter zeer onwaarschijnlijk. Een voortzetting van de zgn. "pragmatische" koers van de huidige Chinese regering en een versteviging van de positie van Chou En-lai lijken n.a.v. deze politieke "sensatie" gerechtvaardigde conclusies. Een flexibelere houding t.o.v. de Sovjet-Unie is echter geenszins te bespeuren.